„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком, недељом, на целом табаку, а уторником на по табака

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у сребру)
на годину 35 дин. на пола године 17½ дин
на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова, за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 80. У Новом Саду у среду 25. маја (6. јуна) 1883. ГОДИНА XVIII.

БУДАПЕШТАНСКИ ЛИСТОВИ И КОНГРЕС.

II.

Кад се услед разноврстних изјава органа будапештанске штампе и услед одговора Тисиног са две стране гласови из саме публике наше противу тих изјава подигоше, — ми смо им се највећма морали обрадовати, јер сама појава тих гласова са стране била је довољан одговор будапештанским листовима.

Први писац „један из старе школе“ закључио је своја темељна разлагања са изјавом да ми нетребамо „сабора са брњицом“, а други писац, из горњокарловачког владичанства, завршио је свој чланак сличном изјавом, да нам не треба сабор са „маршрутом“.

Овакав је ево расположај у нашем народу на све стране, и бадава се будапештански листови труде, да докажу, како је „Застава“ усамљена, како она не представља јавно мњење у народу, и како су около ње само неколицина људи. И коме то они хоће да докажу? Да ли нама и нашем народу? Но треба да знају, да ми тек своје одношаје боље познајемо, него семитска господа, што по редакцијама тих листова седе. Или ваљда оће да докажу својој мађарској и осталој страној публици? Али зар заборављају, да они, као јавна гласила, треба да служе истини, и да буду поборници и представници јавнога морала. Или оће напослетку да тако обавесте владу? Онда они служе најмање интересу угарске државе, кад владу те државе заводе и заваравају.

Та околност, што су се на гласове у будапештанској штампи и на одговор Тисин дали одмах чути гласови из самога народа нашег, није само доказ о томе: како наш народ у питању наше народно-црквене автономије мисли, него је уједно и утук за будапештанску штампу, доказ, да ни наш народ нема у томе питању друго мњење, него оно, које смо ми од вајкада заступали, и које и данас заступамо.

Нема ваљда тако погодна и тако добраћудна света као што је наш народ. У попустљивости нема му равна. Попустљивост је код њега излив његова добра срца и његове помирљиве природе. И та попустљивост врши се у нашег народа сасвим свестно. И у тој попустљивости, која често узима на себе вид немара и нехатости, не оставља Србина нигде његова свагда будна свест, јер и та попустљивост имаде својих граница. Србин је као онај Краљевић Марко, који радо избегава сукоб са царевим Алил-агом, па не жали, да одсеца и комаде од своје доламе, само да се беде ратосиља. Али кад се беда већ неда избећи, онда вам је страшан и помаман. Где већ почиње отворен нападај на нашу автономију, ту још једину заосталу течевину од толико наших, крвљу заслужених права, где се наша јасна, нигда у сумњу не довађана права рушити и ногама потирати почињу, ту ће противник наш све Србе до једнога сложне затећи.

Свест нашега народа тако је будна, да он имаде јасна појма и о своме праву и о своме положају. А на каквим основима почива наша православна српска црква, то наш народ боље знаде, него калвински министар Тиса, нити ономе народу, који је ту цркву у најтежим околностима кроз читаве векове читаву и невредиму очувати знао, требају и најмање поуке дебрецинског папе. „Српска црква није презбитеријална, она је умерено епископална,“ тако вели г. Тиса. А кад је ико код нас и тврдио, да је наша црква презбитеријална, и ко је порицао њен епископални карактер? Или мисли ли г. Тиса, да је епископална црква идентична са аутократском црквеном управом, као што је то у римокатоличкој цркви, и да се аутономија не слаже са епископалном системом? И шта управо значи то: умерено епископална. Ми тај појам не разумемо. А од куда је г. Тиса то своје знање црпио, — то бог зна. Или му је то ваљда суфлирао наименовани патријарх, који од неко доба ни сам незна, којој цркви припада, — да ли римској, западној, или православној, источној (види његову фамозну божићњу посланицу!)

Наш народ знаде врло добро, да се под појмом наше народно црквене аутономије разуме право слободног и неограниченог располагања у нашим црквеним стварима. То му право гарантују и државни закони, и он неће хтети дати себи ни од кога прописивати, како ће он своје народно-црквене ствари уређивати. Он врло добро знаде, да држава и њени органи немају ту никаква друга права, него да контролишу, и надзиравају, да се не прекорачи круг државних закона. А и у овоме је наш народ, фала богу свестан. Ни у највећим искушењима није он сишао ни са пута лојалности, а камо ли да би се огрешио био о законитост.

Г. Тиса могао је своје савете за себе штедити, јер као да би њему требало поуке о томе: какав положај сме и може заузети један уставан министар према аутономији једне црквене вероисповести. Прописивати пак вернима једне цркве, како треба да им је црква уређена, и о чему се на идућем црквеном сабору сме расправљати, а о чему не, то не само да није од једног уставног министра упутно, него је шта више законито и недозвољено. А то све још читати у очи и прописивати једноме српском православном епископу, и овога поучавати, какав је карактер наше цркве, — то је поступак од стране једног министра и човека стране вероисповести, за који нема имена у речнику фина и отмена света.

Нама се не може ни то прописивати, шта ћемо и о чему ћемо ми на сабору расправљати. Штогод спада у сферу наших народно-црквених одношаја све то спада у делокруг нашег сабора. Је ли које од наших права нападнуто, ми га морамо бранити. Или би зар г. Тиса хтео, да нас будапештанска господа могу по вољи газити, а ми ваљда да ту ногу још и целивамо, и да не смемо ни потужити се, где нас тишти и боле. Наши чланописци имали су право, кад су рекли, да нам онда таквог сабора, сабора „са брњицом“ и са „маршрутом“ и не треба. Ми се са овим њиховим изјавама потпунце слажемо, и додајемо, да од наших јасних права баш ни јоте попустити нећемо.

Ми смо и до сада трпили, па ћемо трпити и од сада, „јер трпљење је насљедбина нашег племена,“ као што вели Шекспир на уста свога Шајлока. Ми смо претрпили много, па ћемо претрпити и ову холују тешећи се оном српском пословицом: „Свака сила за времена, а невоља редом иде.“

Наше народне ствари пате и овако и онако. Но у целој ствари још је то једина утеха за нас, што нисмо баш сами ми, који том приликом штетујемо. Неуређена наша црквена ствар, то је једно отворено питање и на пољу унутарњег уређења угарске државе.

И кад не би ово српско аутономно питање било питање права једнога дела становништва угарске државе, питање права читаве једне вероисповести и једне народности, то би данашња угарска влада, ако је иста заиста патриотична, и ако јој добро земље и народа на срцу лежи, већ у самом државном интересу, у интересу мира и реда у овој земљи требала да ову заплетену ствар једном реши и на чисто изведе.

Али данашња угарска влада, занесена мађарским шовинизмом, ваљда баш оће, да подржи овај неред у нашим црквеним стварима, да нас спречи у нашем развитку, и да нам тиме колико толико нахуди. У томе заносу превиђају можда и ону своју штетну страну отуда, — та шта напослетку може шака Срба великој и моћној угарској држави нашкодити! Но нека не забораве, да под околностима може често и најмањи фактор некоме, па ма он колико моћан и силан био, опасан да буде.

Не би заиста с горег било, кад би угарски државници ову истину често пред очима имали.

Политички преглед.

У јучерашњем броју јавили смо да заједнички краљевински одбор у ствари коначног уређења **речког питања** није могао доћи ни до каквог споразума и да је опет све — остало при старом. У задњој одборској седници, која се држала 21-ог тек. мес. поднела је свака депутација своју коначну изјаву, које су редом у протокол заведене. Речани су том приликом опетовали изјаву, што је беху поднели у седници од 20-ог тек месеца. Јеврго те изјаве саопштили смо у јучерашњем броју. Изјава троједничке депутације гласи: „Хрватски краљевински одбор жали да се није могао постићи жељени споразум у смислу највишег рескрипта од 30-ог октобра (11-ог новембра) 1868 и највишег рескрипта од 15-ог (27.) фебруара 1882, по ком су питања, што се односила на град Реку и котар ове и која јоште не решена беху, требала да се реше на свестрано задовољство, једнаком правицом по све странке и према практичким потребама истих — остаје при својој изјави од 13-ог (25-ог) маја тек. год. те уједно изјављује, да мере и наредбе, што се буду предузимале ради извођења автономних послова града Реке и њезина котара остају свеконде тек до привремене важности, док се год међу угарским сабором и сабором хрватско-славенско-далматинским гледе Реке и котара јој не установи законито дефинитивно стање; најзад ограђује се овај краљевински одбор против сваке једностране измене провизорије, која је приволом дотичних сабора закључена међу владама угарском и хрвацком, пошто би се свака овака измена морала сматрати као сасма не законита“. На ову изјаву троједничког краљевинског одбора одговорила је угарска депутација у својој коначној изјави: „хрвацки одбор истина има права да у граница-

ЛИСТАК.

ДИСЕРТАЦИЈА

посвећена српском народу у Мађарској.

(Свршетак.)

О српској војеној граници у Аустрији ми које што мање или више знамо, а књига од Емила Пико, која је знатно обрађена трудољубивим књижевником Стефаном Павловићем, дала нам је довољно јасан појам о њеној историји. Сада пак нам свима разум диктира, да треба тој књизи од Емила, која сачињава тек само једну половину српске војене славе, додати другу половину српске војене славе, нека изиђе једна цела карта српске војене славе. Јединице, које су створиле српску војену славу а Аустрији, означене су у књизи од Емила Пико под називањем Срба-милитара. А у другој половини оне су означене под називањем Срба-гусара. Ево та друга половина карте, на којој је изображена српска војена слава, која је саздана српским јунацима, извесним под називањем Срба-гусара, — сачињава нашу дисертацију, коју смо ми из дубоке младости наменили да посветимо високопросвећеном српском народу у Мађарској. Она је опширно и подробно написана и с највећим хронологичким поредком склопљена и многоме под називањем: „Историја о преселењу Срба у Малу Русију или Украјину, и основању српске војене границе на југу Русије са српским војено-земљорадничким каваљеријским поселењем под називањем: Ново-Србије и Славено-Србије иначе новосрбскога гусарскога корпуса, из српских гусарских пикинерских и пандурских полкова.“

Књига обузима простор времена од 1711. године до устанка знаменитог таковског заставника 1815. године, који је снажном мишицом припасао сабљу аламанку и јуначки сломио точкове под поскудном арабом оног покретања и пресељавања Срба у Аустрију и Русију и божанствено избавио српски народ од савршеног истребљења и погибели, коју му је доносило са собом његово систематично и непрекидно разселавање по туђим крајевима белога света, где је он безпоштедно подвргавао се под иноземно порабоћење, које га је претапало и преваривало у његовом народном телу. Колико је важна за цео српски народ књига од Емила Пико, која казује о високим и славним, но ничим достојно не награђеним и не одблагодареним војеним заслугама Срба-милитара, које су они учинили на корист аустријске монархије, толико је важна књига „Историја о преселењу Срба у Русију“, која казује о славним војеним заслугама Срба-гусара, које су извесне у руским архивама под називањем „Знамените српске гусарске службе“ и које су Срби-гусари учинили на корист руске царевине у борби против Татара, Турака, запорожких Козака, Малорусијана, Шведа, Пољака. Персијана и Кинеза, који су у XVII. веку из фундамента потресли били руску царевину.

Историја о преселењу Срба у Русију сачињава саставни део историје српскога народа у Аустрији, а по томе и оне заслуге Срба-гусара припадлеже његовој војеној слави и достојанству. Књига је написана на основу официјалних докумената, поцрпљених многоме из московскога оделења општега архива главнога штаба, који носи наслов „Архив Сербскаго Гусарскаго Повитија“ од 1711. до 1838. године. Универзали рускога цара Петра Великога издани њиме на име српскога народа мајора Ивана Ивановића Албанеза 23. октобра 1723. године; — изванредна и баснословно велика новчана плата, рације и порције назначене царем Петром на издржавање српских гусарских полкова за њину тако звану „знамениту српску гусарску службу“ — екстракт из релације рускога посланика у Бечу грофа Бестужева-Рјумина, — многобројне похвалне грамате царице Јелисавете; — исто као и оно народно предање, које је и до данас сачувало се код малорусијанскога народа, и које говори да реч Србин и реч гусар има једно истоветно значење, — све то уједно превисоко узвишује достојанство, и прославља знамениту војену службу, храброст и јунаштво Срба-гусара до небесне висине. Сваки малорусијански грађанин пре би убио из пушке сваког онога, који би се усудио говорити, да још когод на свету, осем Србина, сме имати право да буде гусаром по природноме закону, него ли би се сагласио с њим у томе. Из прошенија првога, и главнога вође-покретача великога преселења Срба у Русију 1751. године Србина полковника Ивана Хорвата-Откуртића, у коме је он подробно и јасно изложио све услове, на основу којих је он решио се био да преведе Србе у Русију, исто као и из ових царских указа, који дословно потврђују све услове предложене Хорватом, јасно се види сва сила независимости ново-српске и славено-српске конституције. Та сила, какву је имала српска војена граница у Русији особито се огледа у оној тачки, у којој се вели: „Никакав народ на свету, па ни руски, да не би никад дрзнуо населити се међу становницима српскога војено-земљорадничкога каваљеријскога поселења, нити какву претензију на њину земљу измишљати.“ Што се тиче до српске храбрости то о њој се Бестужев-Рјумин овако одзива: „Српски народ особено је по својој храбрости свуда над меру т. ј. преко мере славан.“ Осем тога Срби-гусари по заповести царице Катарине II. због своје велике храбрости и јунаштва били су награђени не само са изванредно великом платом и осталим издржавањем, него су још морали свагда и у свако време одевени бити у новим парадним елегантним српским гусарским мундирима, а у разним званичним представљењима и рапортима била је уведена формална ставка у којој је дужност српских гусара називала се „знаменитом српском гусарском службом“. Главни команданти српских гусарских, пикинерних и пандурских полкова, и начелници целога ново-српскога и славено-српскога војено-земљорадничкога каваљеријскога поселења Иван Хорват, Јован Шевић и Рајко Прерадовић, зависили су само толико од једне руске државне колегије по части војене службе. Но у свима другим унутарњим делима Ново-Србије и Славено-Србије били су сасвим независими и управљали су потпуно самостално. Због тога је начелник Ново-Србије Иван Хорват на својим официјалним актовима и посланицама смело стављао: „дано у Ново-Србији“, а такође начелници Славено-Србије Шевић и Прерадовић смело су стављали: „дано у Славено-Србији“. Српски гусарски полкови, који су били под командом Хорвата у Ново-Србији носили су особита називања, а један из многих називао се је таке: „Српски македонски импе-

ма своје ексмисије даде слободна израза своме мишљењу, но та ексмисија не може се у смислу закона и у смислу дотичног саборског закључка ни у чему другоме састојати, но у том, да се, ако то могуће буде, у сагласу с угарском и речком депутацијом дође до споразума у погледу коначног уређења и решења оних питања, која се односе на автономију и унутрашње послове града Реке, а која су данас јоште не решена, Не пође ли за руком да се постигне овај споразум, онда је свршен и рад ове депутације, а угарски краљевински одбор не може никако признати да хрвацка депутација има право, да већ унапред изрече пресуду и да се ограђује у погледу оних мера и наредаба које би или угарска влада или сабор угарски у кругу припадајуће им компетенције донели од сада. Угарска депутација усваја у погледу овога мишљење, што га је садањи министар-председник изнео у 145-ој седници угарског сабора од 3-ег (15-ог) марта 1869., којим је изречено „дефинитифно" решење истина не да се постићи, што и хрвацки сабор у тој ствари не би закључак донео, но не може се никако усвојити, да хрвацки сабор има право да решава и о томе, да'л да се успостави стање, које би у колико је то само могуће одговарало постојећим законима, а које би важило за Угарску Хрвацку".

„Угарски краљевински одбор напротив мисли и нада се, да ће угарска влада и угарско законодавство свеисва употребити, да се од сагласних угарско-речких потреба и жеља што пре оствари свеоно, што се у смислу постојећих закона, и без санзволења хрвацко-славонског сабора, указним путем или у оквиру саборске компетенције даје спровести". —

Нека дакле влада будимпештанска испуни жеље г. Фалке, пак ће речко питање на брзо решено бити. Хрвате не треба у будуће ни зашта питати, то је сасма излишно — вели мудрац мађарског краљевинског одбора. Да видимо!

Ливанско питање за које се ту скоро држало да је решено ма'л да неће поново постати предмет главобоље јевропске дипломације. Из Цараграда јављају да Васа-паша, нови гувернер ливански, кога је султан не давно везиром именовао, још није добио писмену потврду свога наименовања, шта више, поговара се, да се Порта каје што је пристала да Васа-паша буде гувернер ливански и да кани место овога поставити Даниш-ефендију из Деир-ел-Камара. Ова вест истина мало чудновато звони, но кад се узме да у овој ствари главну улогу игра Турска, којој ни најмање не смета да данас опозове оно, што је дан пре најсвечанијим начином обећала, онда и најневеровватније ствари постају могуће. Пошто Васа-паша услед болести жене своје до сада још није могао да крене пут Сирије, то је Порта закључила да ову околност употреби на своју корист, с тога нас не ће ни најмање изненадити, ако за који дан добијемо вест, да је Турска закључила да Ливаном и даље управља Рустем-паша, или да је на место Васа-паше изабрала другог гувернера. Јевропске дипломате нека дакле за сваки случај држе у препраности — своја пера.

Да Турску у напред поменутим намерама прама Ливану не руководи тежња за обезбеђењем и унапређењем становништва ове покрајине, доказује стање у ком се и данас јоште налази питање уређа **црногорско-арбанашке границе.** Питање ово никако да пође у напред, а кад би извештаји старе „Пресе" истинити били, то би се још дуго времена морало чекати на коначно уређење црногорско-арбанашке границе. Нов комесар турски, Тахир-беј, стигао је 4-ог тек. месеца у Скадар, али — вели „Преса" — нико не верује да ће се моћи спровести предаја земљишта, досуђеног Црној Гори задњом цетињском конвенцијом, а да међу Црногорцима и Арбанасима или међу овима и турском војском не дође до крвавог судара. Поменути лист вели даље да арбанашка племена не ће ни да чују за одступање и најмањег дела своје земљишта, ма да им Турска ово препоручује и саветује. Покрет међу Арбанасима шири се из дана у дан све то већма и прихваћа све шире и шире кругове. Турској влади — завршује тета бечка — не ће ништа друго преостати већ да одустане од извршења уговорене предаје и да Црној Гори на другој страни накнади оно земљиште, што јој га има предати по цетињској конвенцији. — Чудновато заиста како је бечка „Преса" вазда добро извештена и о ономе, што ће се тек догодити у Турској, а наиме у арбанашкој покрајини. Ми би само једно хтели знати. Кад Турска, која се тако често сећа оних права, што их јој пружају одређења конгреса берлинског — не може или не ће да задовољи својим обвезама, где тада је онда та хваљена Јевропа, и што тета бечка не поучи Турску да Јевропа не може трпити злонамерно неизвршивање својих закључака. Зар „Преса" држи да су Црногорци с ума пали да драгоцену крв своју пролевају а да задовоље жељама Турске и оних, који се овој за леђа крију. Бечки лист уме вазда да потегне Јевропу, кад год то „мандатарски" интереси изискују, само не онда, када би тој Јевропи па и њему и његовим покровитељима дужност била, да потраже извршење — сопствених закључака. Или је зар „Преса" с предлогом, ког напред поменусмо а ког она тобож Турској управља, хтела Арбанасима очи да отвори и да им покаже шта им чинити ваља?! Арбанаси и њихова католичка лига могли би друштву „за потпомагање Босне-Херцеговине" велику услугу учинити а ту као да — зец лежи. У осталом Црногорци за цело неће Арбанасима за љубав сељакати час на ову час на ону страну границе, где би се вероватно после кратког доба опет нашли пред каквим новим Арбанасима. Заваравања и сплеткарења било је у овом питању већ и сувише доста до сада, није дакле потреба отпочињати из нова стару игру, а „Преса" најмање има разлога да у том прљавом послу буде коловођа. —

У једном од задњих бројева поменули смо да се **Румунија оружа,** и да је то оружање обратило на се позорност јевропских кругова. Оружање румунско тумачено је свакојако. Један инглески лист доноси извештај што га је његов бечки дописник имао с неким румунским државником, који је пре неколико дана кроз Беч прошао. Државник овај није порицао оружање, напротив, он рече да Румуни морају све и сва употребити, да умноже своју убојну силу. На питање, да ли је дунавско питање поспешило то оружање, рече министар: „Не, никако!" и за тим растумачи да Румунија у дунавском питању гледа једно да очува народнопривредне интересе своје. Што се пак тиче оружања, ту он гаји убеђење, да ће Румунија бити приморана да брани своју целокупност, кад дође до решавања питање о превласти на истоку међу двема суседним јој царевинама. Пошто ће за овај случај румунско савезништво бити од велике користи по једну ил' другу ратујућу странку, то Румунија мора одржати у препраности војску бар од својих 100.000 људи. „Данас немамо се чега плашити — настави министар — „пошто ни једна велесила нема намеру, да насилно спроведе закључке лондонске конференције, нити је која воља да прими одговорност за извађање озбиљних заплета на истоку". Министар је даље говорио да у Румунској свак жели да међу Аустро-Угарском и Румунијом владају пријатељски односаји, те је уједно очитовао, да се Румунија у мирно доба нема ничега бојати од Аустро-Агарске, а за случај рата да би се сам собом дао споразум, који данас изгледа не постижим. Тако поменути министар на уста дописника „Дели Телеграфа". Како би се за случај рата „сам собом дао споразум, који данас изгледа непостижим" — то нам је дописник остао дужан растумачити, што му у осталом по свој прилици не би ни пошло за руком.

Манифест рускога цара Александра III.

Проглас рускога цара, који је био издан одмах након обављеног крунисања, почиње следећим уводом:

Ми, Александар, по милости божјој, цар и самодржац свих Руса, краљ пољски, велики војвода фински итд., пошто смо вољом божјом поставили себи на главу круну нашега царскога предходника и пошто смо помазани светим миром, захваљујемо од срца господу богу, на чију заповед обависмо то дело, које нам је поверено завештајем наших предака и које је свето нами и свима верним синовима Русије. Нека би велики управитељ краљева и држава благословио дан и сахат, у којем у његовом присуству понављамо свечани завет царскога позива на ово место, које је од старине посвећено побожном вером и молитвама целе руске земље! Нека би његов свемогући дух подупирао моћ нашега суверенитета и нека би нас обдарио мудрошћу и снагом, да угушимо све немире, да уздржимо ред и правицу и да просветимо народ у истини вере, да га учврстимо у свакој врсти послушности према дужности и закону, да сачувамо права и повластице свих људи, да очувамо општу сигурност и да подигнемо благостање и славу наше отачбине.

Одушевљени жељом, да на тај свети и свечани дан управимо наше премилостиве погледе на све наше поданике, осврћемо се, у сугласу с истинитим заповедима нашега срца, пре свега онима, који се налазе у особитој невољи или тескоби, онима, који услед недостатка у средствима, несреће или таквих околности, које леже ван њихове власти, не могу да испуне све своје дужности прама држави. Не искључујемо из наше царске милости ни оне који су свој живот злочинима или злим делима окаљали, но који су то учинили из неразумевања или немарности, а ни оне, који су починили тешке прекршаје, те за ово трпе казан, подносећ законом досуђене осуде понизно и покорно и заслужујућ тиме, да им се опрости или барем олакша њихова судбина."

Остали садржај прогласа, који за тим сљеди, раздељен је у шестнајст одсека, од којих први шест говоре о пристојбама, порезима, таксама, итд., који се већим делом праштају сасвим, а тако исто и казне, под које се је пало до дана крунисања ради тога, што нису уплаћене. Листа је тако различита, како се то само даје претпоставити у земљи, која је тако огромна и која је насељена тако различитим народима. Помоћ пружа се милијунама из најсиромашнијих разреда рускога царства.

Чланком 7. опраштају се многим и многим разне казне и новчане глобе. Посебна једна клаусула одређује, да се казне за све злочине и преступке, који нису на посе наведени, имају умањити за једну трећину. Глобе веће од 300 рубаља, имају се умањити за ту своту. Сви, који се налазе по тамницама ако нису осуђени и на губитак грађанских права, имаду се пустити на слободу, ако ли су изгубили грађанска права, онда им се отпушта трећина казне. У Сибирију или у удаљеније крајеве прогнана могу се вратити, ако је за оне у Сибирији прошло 15 година, а за ове друге 10 година од правомоћности осуде, и слободно им је настанит се свуда, изузимајући државне главне градове и главне градове главних покрајина. Осуде на доживотну робију могу се на препоруку главнога губернатора источне Сибирије ублажити; истим начином могу се мање казне обалити за једну трећину. Особе, које су административним путем или осудом општине послане у Сибирију, могу се након трогодишњега непрекорнога борављења у Сибирији повратити, но само не у оно место, из кога су прогнане.

Прелазећ на последњи и најважнији део прогласа, опажа се да је у погледу политичких злочинаца у чланку 15. следеће одређено.

„Протежући повластицу милости и опроштаја, којом нас је обдарио бог, на особе, које су се огрешиле о закон, желимо, да овим прогласом поделимо милост и оним тешким злочинцима, који су добрим владањем и марљивошћу доказали, да су се потпуно морално препородили. Не сумњамо се да таквих, који показују искрено покајање и који се желе повратити на пут дужности и послушности прама закону, имаде и међу онима, који су погазили посвећену заклетву одности престолу, закону и својој отаџбини и који су огрешили душу злочинима против државе, — с тог смо одлучили, да на дан нашега крунисања и том разреду злочинаца отворимо врата милости.

Неискључујућ дакле политичке злочинце од олакшица, које су подељене у чланку 7., дозвољујемо:

1. Министру унутрашњих послова да по својој увиђавности поменуте олакшице чланка 7. употреби на прогнане политичке злочинце и на онакове, који су осуђени на робију.

2. Министар унутрашњих послова имаде нам поднети нарочито извешће о онима, који услед својега понашања заслужују, да им се још више олакша казна.

3. Министру унутрашњих послова уступамо, да нам поднесе извешће о судбини оних административним путем прогнаних или под редарствени надзор постављених политичких злочинаца, који услед природе своје кривице или услед покајања, што га очитују заслужују известну милост; уступамо му даље да укине забрану становања у известним местима за оне политичке злочинце, којих повратак се може сложити с интересима јавнога мира и реда.

4. Министар унутрашњих послова нека нам предложи молбе оних, који су ради прекршаја против државе добровољно оставили своју отачбину, а сада желе повратити се и својом одношћу према престолу поправити своје пређашне погрешке.

5. Предају се забораву сви прекршаји против државе који су почињени пре 15 година и који нису изнешени на видело до дана крунисања, те се зачетници истих немају судбено прогонити.

6. Оним кавкаским брђанима, који су у различито доба управним путем били прогнани ради суделовања код немира у Кавказу, опраштају се подпуно њихови греси.

7. Оним особама које су заслужиле да буду кажњене ради суделовања у устанку од 1863. у Пољској и западним покрајинама, и даље оним особама, којима је указима од 1868., 1871. и 1874. забрањено становати у главним градовима, за тим у Пољској и западним покрајинама, и вршити државну или јавну изборну службу, опраштају се све ове казне. Ова милост неподељује се онима, који су у

ратора Стефана Душана кавађергардски свитски гусарски Хорватов полк."

Особито је важан указ царице Јелисавете, који је био издан у седници правитељствујућег сената у којој су заседавали осим сенатора и прокурора и сви членови и начелници врховнога државнога тајнога савета, државне војене колегије, колегије иностраних дела и сви чланови светог правитељствујућег синода под личним председништвом царице Јелисавете. Тај указ садржи у себи решење по жалби православнога српскога народа из српскога краљевства Славоније за религиовно притесњавање и насилно окатоличавање, које трпио српски народ од аустријскога правитељства. У томе високајшем царском указу, подробно, јасно и торжаствено се исказује, да је у обсегу великога царства, високом просветом просвећеног, као сунце сјајном војеном славом освештаног, величанством својега генија прослављеног српског монарха, истинога служитеља српскога отачаства Душана Силног, знаменитога цара-завојевателя, којега је горди и становити представитељ власти венецијанске републике дужд Андрија Дандоло у својим посланицама величао: Stephanus Dei gratia grecorum Imperator semper augustus et Raxie rex illustris, — осем пећанскога патријархата био још и српскога краљевства Славоније православни егзархат и да је сам егзарх српскога славонијскога православнога егзархата долазио у Русију по поруци карловачког патријархата.

Приложили смо грб Ново-Србије и Славено-Србије. По томе сливе српских гусарских официра и редовник Срба-гусара. Душански мундири, у којима су одевени били српски гусарски официри и редовни Срби гусари 1711. године, са својом оригиналношћу, правилним и врло густим везом златних позумената, управо се односе к XIII. веку. Изванредна красота и права оригиналност искусног веза златних позумента и преплет фигура, које су изображене на тим сликама српских гусарских официра и редовних Срба гусара, тачно изражава и оригинално нам представља какав је био српски национални орнамент у XIII. веку и какав треба и сада да буде. Особита красота душанскога мундира која је оригинално изображена нашим сликама живописно изражава и представља сву рицарску величанственост и могућство смртнога човека. Затим приложили смо слике српских официра и војника српских пикинерних полкова. Првоначална форма мундира српских пикинерних полкова још је и због тога сувише важна, што под таким војеним називом и у такој форми војеног одела није било нигде никакве војске на свету па ни у самој Русији. Њиго првоначално биће и постање створено је било први пут на свету 1753 године у Славено-Србији по пројекту генерал-мајора Јована Шевића и Рајка Прерадовића, и где су они постали, тамо су и нестали и од нивога називања и форме мундира сљеда није више нигде ни у Русији остало. Са сликама официра и редовних Срба пикинера српских пикинерних полкова, — који су са својом великом храброшћу и изванредном решимошћу духа, у многим провирујућим тачкама, које се виде из обштега склопа историчких периода, далеко превосходили храброст својих садругова Срба гусара. негледајући на то, што је тежиште храбрости и основна садржива војене славе постојано стајала на страни српских гусарских полкова, — поместили смо слике и свију других знатних генерала а међу њима и победиоца непобедиме запорожске Сече иначе Рицарског Ордена, који не само Петар Велики и сви руски и пољски краљеви и цареви, него и сами татарски хани и цариградски султани нису могли победити, — генерал-фелдмаршала Петра Текелију, којем је царица Катарина II. Велика рекла онда када је он победио Сечу: „проси од мене шта хоћеш, и даћу ти до пола царства мога." Пред запорожским козацима падали су као снопље татарски, турски, руски и пољски полкови целих 500 година. Исто тако приложили смо слику од медаље која је била саливена по указу царице Јелисавете, која је таким начином изразила своју жељу да овековечи успомену о своме старању, које је она употребљавала у делу остварена освитка српске војене границе на југу Русије по аманету њенога родитеља Петра Великог. На једној страни медаље изливена је слика поменуте царице, а на другој монумент са грбом, који представља Ново Србију и Славено-Србију, и Српкиња девојка са свима земљорадничким принадлежностима око којих стоји надпис: Nova Serbia Constituta MDCCLIV. За тим приложили смо и официјалну карту Ново-Србије од 1793 године, на којој је првоначалном престоницом Ново Србије и првога српскога војено-земљорадничког кавађеријског поселења означен Новомиргород, а главна тврђава Јелисавет град. Втором пак престоницом Ново-Србије и трећега српског војено-земљорадничког кавађеријског поселења, означена је варош — царица Црнога мора — Одеса, а тврђаве Николајев и Херсонес. На тој карти означена су сва она српска села која су означена и на другим документима приложеним у књизи.

Први пут кад сам се решио био да учиним пробу грађења књиге о руским Србима — како их Руси називају, узео сам од свога стрица новаца (овде наводи писац своту. Ур.) и ривуо се у Русију на Каменац-Подољски и дошао у Кијев. Ради тога да би могао гдегод чути говор српскога језика обишао сам железницом цело руско царство тако, да су ми се од силног путовања све кости биле потресле, па опет ни сам могао ништа прибавити к своме пређашњем знању о руским Србима. Дошав на станицу српиновку ја сам јасно разумео био да се налазим у рајону српскога становништва, па опет нисам могао чути српскога говора ни сретити народа српског. Такав довод навео ме је на убеђење да су Срби у Русији умрли национално и да их следује искати по успоменама и документима а не по железници, а по томе и путовање мора бити учињено хронологично, са много јачим усиљавањем. Због тога сам дошао до убеђења да на таком мегдану понесена свота сачињава слабо оружије, а потоме сам се обратио к стрицу те још узео толику своту и тада сам тек једва опазио у себи мало храбрости ради таквог предузећа. За време шест година саставио сам ту књигу и она је сад готова.

Осем тога нашао сам у књигохранионици у Новоме Јерусалиму огроман број српских докумената као царских хрисовуља и повела од 1330 до 1358 године. После тога у тој истој књигохранионици нашао сам житије цара српског Стефана Душана, које је написо папријарх српски Јавићије 1357 године у Пећи. То житије написано је на вечној кожи и пи-

интересу устанка учинили злочин убиства или паљева. Ови злочинци, а с њима и они, који су ради устанка од 1863. били прогнани у Сибирију или на другу страну, и који су онде починили нове злочине, постају участници само оних олакшања, што их овај проглас подељује обичним злочинима овога разреда.

8. Све у предспоменутом чланку наведене особе, које до сада јоште нису по царској одредби из нова дошле до уживања својих права, ступају сада са својом законитом децом, која су од онда рођена, опет у уживање својих пређашњих права по крви и пореклу, али не враћају им се њихове части, декорације и знакови одликовања, а ни права, која су стекли својим услугама, ни права поседа.

9. Оне особе из Пољске и западних покрајина, које беху принуђене да се исселе, те који се настанише у Сибирији и у другим далеким деловима уже Русије, уводе се опет у права, која припадају томе разреду. Они међу њима, који се желе повратити и опет населити у својој домовини, морају од дотичне обштине добити сведочбу, да су у њу примљени.

10. Бегунци, како они, који су тражили туђу помоћ, тако и они, који тога нису тражили, неће се на повратку прогонити ради суделовања код устанка од 1863., само се морају подврћи редарственом надзору за време од две године или дотле, док то као нуждно буду сматрали дотични главни губернатор и министар унутрашњих послова.

За велику војводину Финску издаће се засебан проглас.

ДОПИСИ.

Сурчин, 19. маја. (Представка на саборски одбор за савив сабора. Поп Магарашевић.) Наша општина је једна од знаменитијих у опсегу развојачене Крајине, па опет за то не даде досад ни најмањег знака за то, да се броји међу свесне. Сад се и она први пут појави са тим, што следећи другим важним општинама и она затражи код саборског одбора, да се црквено-школски сабор сазове.

То захваљујемо нашем честитом трговцу Васи Лазаревићу, који чим седе на председничку столицу одма сазва општину, овој потанко разјасни потребу да се црквени сабор што пре сазове, а општина то прихвати, па са највећим одушевљењем усвоји предлог, да се тога ради саборском одбору молба поднесе и једногласно то закључи. Важани председник наш неважасни ни часа, већ је тај закључак и молбу саборском одбору одма поднео.

Због тога чина попретио је земунски поп Никола председнику, да ће му пошту одузети, но заборавио је да крал. поштанска власт разбира само то, да ли је кр. пошта у реду, но мало се обзире на то, како поштар врши своја грађанска права. Једва се може и замислити, како нам годи то, што се једном и ми видесмо у реду другијех важних и свесних општина, истина, то нас некарактерише најлепше, што у тај ред тек сада ступисмо; али и то није изостајало ничијом кривицом, већ због тога, што нас је у томе пречио наш бивши парох Ђорђе Магарашевић. Тај наш парох долазио нам је увек са предлозима, противним жељама свесне народне странке, и наша општина хтела или не хтела морала их је и против уверења усвојити, јер ко се томе противио, тога је тај наш парох политичној области — са којом у тесној вези стајаше, као нелојалног, па чак и као бунџију жигосао, а последице обично нису изостајале, јер многи беше гоњен и кажњен кад ни мислио није. Због тога нашега пароха клонио се сваки свестан човек и општине и јавних ствари, но срећа и бог, те нам једном оде из нашега места, па чим извуче ногу, одма добисмо важаног председника, па одма постаде и важана општина.

Тај наш парох оде у Сарајево, за председника конзисторије оде да усрећи браћу и тамо. У колико нам годи што од нас даље оде, у толико нам је жао, што паде и браћи у Босни у део, но шат и њима бог помогне!

Колико нам је неприлике правио тај парох, много више његова милостива госпођа Јеца. Али и она оде у Босну и ми смо сада мирни од ње, јер тешко беше оном, који њу неповдрави као госпођу Магарашевићку, премда је она за тога попу само прилепљена а не венчана, јер права попадија је давно умрла. Тек после њене смрти доведе к себи ту Шокицу из Винковаца. Пронео се глас да г. Магарашевић није задовољан у Босни, па тежи натраг овамо, и нада се да ћемо га опет примити за пароха. Ако то мисли, он се јако вара, јер далеко му лепа кућа и њему и његовој Шокици.

Дневне новости.

(Молитва руског цара.) Молитва што ју је цар Александар приликом крунисања изговорио за благо и добро народа свога — гласи: „Господи, Боже наших отаца и царе царева, који си све ствари својим словом створио у човека и у твојој мудрости одредио, да у правди и светињи влада твојим светом, ти си ме изабрао за владатеља и судију твога народа. ја славим твоје неиспитано старање и благодарим ти, господи, и клањам се твојој велелепоти. господи и боже мој, учини ме способним за дело, на које си ме позвао. Просвети ме и води ме у овој великој служби. Нека је самном мудрост твога престола, ниспошљи је са твога светога неба, нека ме настави, шта је благо у твојим очима и да познам правду у закону. Садржи моје срце у твојој руци, да владам теби на славу и на благо народима, које си ми поверио, и да на судњем дану могу предате ступити са вером милошћу и милосрђем твога јединородног сина, с којим да си високо слављен, са твојим светим животворећим духом, за веки, амин!“ „С, Н“.

(Освећење руске државне заставе.) Кад су 11. маја у оружјној палати у Кремљу освећивали државну заставу, прота Бажанов овако је цару говорио:

„Благочастиви господару! Ова застава, приношена небесним благословом и освећена, нека буде заветном светињом јединства и нераздељности сверуског царства; нека буде она свима вразима нашим страшна и ужасна, а теби крепост и утврђење и знамење помоћи свише, и нека ти господ бог даде благодет, да у славу његовог свевишњег имена путем православне вере и благочасти, путем истине водиш мужаствено народ свој кроз све многобројне препоне к благоденству, величију и слави, да тако уразумеју сви језици, јако с нама бог“! „С. Н“.

(С крунисања у Москви.) Осветлење Москве на дан крунисања царскога представљају извештаји оданде као давно. Као да се море пламенова разлило по вароши. Густе гомиле народа пролазиле су улицама у свечаном и веселом расположењу. Цар се возио по вароши без пратње да види осветљење. Чаробно је изгледао Кремљ спрам звезда електричне светлости, које су просипале светлост као у по дана; торањи Ивана Великога и благовештенске цркве имали су по неколико електричних сунаца. Тисуће интова пролазиле су улицама, на којима је кадкад толика тескоба била, да су, како се јавља, три човека на смрт пригњечена.

Према програму примао је цар и царица 16. маја честитке: од чланова св. синода, вишега свештенства, дипломатског тела, државног савета, министара, сената, државних секретара, губернијских предводитеља племства с њиховим помоћницима и од првог руског племства, од депутација козачке војске, азијских подвласних народа, председника губернијских земаљских управа и градоначеоника губернијских градова. Честитке су примане у престоној дворани. Цар и царица стојали су. Десно од њих били су велики кнезови, лево велике кнегиње, које су, исто као и присутне дворске госпође, биле у народном руском оделу. Депутације варошке подносиле су хлеб на дивним сребрним зделама и со у уметнички израђеним сланицима. Цар је са сваким чланом депутација говорио по коју реч и са сваким се руковао. Козаци су подносили поред хлеба и соли, још и иконе. Киргизи су дали кумис (кобиље кисело млеко) и чај. Особито је занимљиво било гледати азијске народе, с којима су дошли њихови тумачи. Кад је ред дошао на депутације козачких пукова, предводио их је царевић наследник, као врховни атаман. Честитку су поднели и Караити (јеврејска нека секта.)

Пре примања честитака примио је цар у аудијенцији турско, јапанско и персијско посланство.

Честитке су трајале до три сата после подне, а а у вече била је дворска игранка у гранитовој палати.

(Православна епархија далматинска.) Изишао је шематизам исте за г. 1883. У уводу се налазе интересантни исторички податци о управи далматинске епархије од г. 1663. па до данас. Јепископска конзисторија управља са више просветних заклада и закладом свештеничких сирота и удовица, којој је као и другим двема закладама основалац садањи преосвећени дијецезан. Манастира има три (Крка, Крупа и Драговић), о којима су такођер саопштени исторички податци. Богословски завод отворен је г. 1833. у Шибенику, а г. 1841. преселио се заједно са јепископском катедром у Задар; сада броји 18 слушалаца. У богословском семеништу има 32 питомца, од којих се 20 учи још у гимназији. Вероисповедних српских почетних школа има у целој епархији 4: мушка фондацијона школа „Баванова“ у Шибенику са 14 ученика, женска фондацијона школа „Ковачевића“ у истом месту са 14 ученица, женска фондацијона школа православне општине у Задру са 23 ученице и 10 ученика и мушка школа у Пероју (у Истри) са 13 ученика, коју издржава тамошња православна општина. (Перојска парохија броји сада 54 домова са 230 душа). У целој епархији било је године 1882. 5 протопресвитерата, 53 парохије и 3 капеланије са 9336 домова и 65319 душа. Монашког свештенства је било 24, а мирског 48. Свега се родило прошле године 2761 а умрло је 1252, која се сразмера може назвати веома повољном. „Ш. Л“.

(Иронија судбине.) Читамо у „Позору“: „Гласовити Зрински град у Краљевици купили су ових дана млетачки Језуите за 4000 ф. од загребачких милосрдних сестара, које купише краљевички град пре четири године од финансијалнога ерара. Језуите сместиће у град свој завод за образовање редовничке младежи за Италију и Далмацију, где Језуите од више година раде као мисионари и одхранитељи свећеничке младежи у Задру и у Дубровнику. Нема сумње, да су они тражили дозволу за то насељење од наше владе и да им је иста и издана.

Да ће такав удес постићи гиздаву Краљевицу, није јамачно никада помислио бан Петар Зрински, који је краљевички нови град саградио у укусном талијанском стилу, и дивотно га уресио орнаментима и киповима од драгоцена мрамора и од млетачкога стакла, те га снабдео с прекрасним сликама и киповима гласовитих уметника, драгоценим покућством и ћилимима, збирком различитога посуђа и оружја и многим иним предметима од ванредне и велике вредности. Свега тога је нестало, кад оно након открића завере месеца априла 1670. запремише имање Зринскога и Крсте Франкопана четe генерала грофа Херберштајна и његових оберстара грофа Парадајсера и Страсолда и баруна Сауера и Гала, те мрским начином опленише и уништише богатство и уметнине кроз векове сакупљене и чуване, дочим хрватски заповедници баруни Делишимуновић и Оршић мораше у исто доба чувати Карловац и банску крајину, где није било прилика штогођ пленити. Само Парадајсер присвојио си је иметка Зринско-Франкопанскога у вредности од 150.000 ф., но и ако је био за то повучен на одговорност и затворен једно доба у немачком Градцу, знао се он помоћу свеможнога Херберштајна искобељати из неприлике, те је добио слободу, а нема гласа, да је што повратио, дочим је пријавитељ бездела Херберштајнових, речки капетан барун Де Ровере ради тобожње потворе лишен службе. Може бити, да ће се од тада уграбљених драгоцености и уметности штогод моћи видети у њем. Градцу пригодом тамошње изложбе.

Што нису Херберштајн и његови ортаци тада из Краљевице однели, то је уништила сурова солдатеска Страсолдова и Галова, која извади и однесе мраморне облоге од врата и прозора, те гвожђарију и олово из зграде и лепо бојадисана стакла из прозора, те се сада у Краљевици знаду само по основи града и по његовим зидовима трагови њезине некадашње славе и величине. Пошто се свршетком прошлога века у приморју појавила ужасна сифилистична шкрљевачка болест, донешена војницима немачке пуковније Хеса последњега турскога рата, била је још недавна у граду смештена болница. У новије доба стојао је град празан, док није постао властништвом милосрдница. — Иде коло — наоколо!

(Мучења у Угарској.) Тек што смо јавили жалостан и немио догађај са поверен. сигурности Мокријем, а већ новине јављају истоветни случај. Бачкога повереника сигурности Чанадија Антала и тројицу његових помоћника тужише, да је против законитим средствима присилио два становника на признање своје кривице; но трећега, старца од 63 године, неког Дробника, пошто нису нашли у његовој кући ништа сумњивога свезали су и кроз пет минута пекли су му рамена усијаним гвожђем. Судбени сто у Суботици осудио је Чанадија на три године, а његове помоћнике на годину дана тавнице. Највиши суд смањио је Чанадију казну на две године. Благо угарским држављанима! Шта о свему овоме вели г. Калаји!?

(Момак и девојка погинули од грома.) На дан 5 маја ове г. чували су овце у планини села Г. Горјевнице у рудничкој морави у Србији: Мијаило синовац Ђоке Недељковића момак од 22 године и Цмиљана кћи поч. Алексе Тодорића онд. девојка од 17 година. Тога дана око 9 сахата изјутра удари јака киша с грмљавином, а Мијаило и Цмиљана склоне се под један грм, но ту их несрећа задеси: гром удари у грм, а с овога у њих, те обоје остану мртви на месту. Струја је прво ударила Цмиљану у затиок па прешла преко левог рамена на прса, на којима је кошуља прсла, па онда прешла на мишицу десне руке Мијаилове и одатле на прси па десном страном сишла му низ ногу од чега му је прсла дивлука и чарапа. Од тога потреса једно је пало мртво на једну а друго на другу страну. По знаковима, које је сила струје оставила изводи се, да су стајали једно уз друго, — Цмиљана с десне а Мијаило с леве стране.

Од Цмиљане и Мијаила није било у селу лепше девојке и момка, особито Цмиљанина лепота била је реткост. Они су се били замиловали узети још одавна, али њихови старији стајали су им на пут, док међутим рођени брат Цмиљанин преуитри те рођену сестру Мијаилову узе себи за жену, те им том везом сродства буде намера осујећена, али и преко тих препрека они као безазлени, нису губили наду у свој завет и у тој су нади горњим случајем и отишли с овог света. „Б. Дн“.

(Општина дошла под — добош.) Становници општине Јанозда у бихарској жупанији узајмили су пре више година уз солидарно јамство од штедионице у Великом Варадину 125.000 фор. За ту своту купише после велики посед земљишта, те га међу собом разделише. Пошто камате не редовно плаћаху, главница и камате нарастоше временом до огромне своте. Штедионица тужи их, добије на дражби земљиште, на које је била уписана за своту од 40.000 ф. покретнине 200 сељака продa за 13.000 ф. и заплењени некретнине свих осталих дужника. Да се покрије остали део дуга, одређена је сад дражба покретнина 180 сељака. Буде ли дражба, највећи део становништва може узети просјачки штап, што се је у осталом деломице већ и догодило, данас има у Јанозди много празних кућа, које су њихови пређашњи поседници оставили. — Па да се не рекне и не призна да Угарска свестрано не напредује — у назад.

(Опет Чангови у Вршцу.) Јуче у петак пред вече дошао је други транспорт Чангова у нашу варош. Сад их није нико са музиком дочекао, као што је првог пута било, нити је њихов долазак плакатима обзнањен био. Зар је тако брзо одушевљење излапило? Штета!... „Срп.“

(Теле с две главе.) На вел. петак ове године отелила је крава Милана Николића из Д. Трнче у рудничкој морави теле с две главе. Крава се није могла дуго с телетом раставити, те су јој људи пришли у помоћ и теле извукли. Извлачењем теле је удављено. Обе главе на телету потпуно су правилне и потпуно развијене са свима спољњим органима а врат је при крају правилно и сразмерно подељен и за једну и за другу главу. Теле је мушко и у осталом трупу тела по спољашности са свим правилно, с четир ноге и једним репом и потпуно донешено — времно.

У циљи сазнања унутрашњег организма, а нарочито да ли је теле било способно за живот, среска је старешина предао теле окр. физикусу у Г. Милановци и надамо се, да ће извештај лекарски јавно разјаснити. „Б. Дн.“

Политичке вести.

— Талијанска комора прихватила је једногласно законски предлог за подизање народног споменика Ђизепу Гарибалдији. Држава прилаже милијун лира.

— „Пешт. Лојд“ јавља да је Цар Александар при свечаном обеду у Петровској палати рекао присутнима: У народу протурују се гласови, као да се смера спровести нова подела земљишног поседа. Ове су вести неистините и њих протурују наши противници. Све остаје, као што је. Што је племићко, остаје племству, а што сељаци имају, остаје сељачко.

— Из Букурешта јављају „Преси“ да ће питање о ревизији устава тек фебруара идуће године на дневни ред доћи. Комисија за израду адресе изабрала је Грегора Стурзу за председника.

— У француском сенату поднео је Сент-Ваље интерпелацију у тонкиншкој ствари. Оговарајући на исту рече Шалмел Лакур: „Морамо се потрудити да изравнамо све потешкоће с Кином и осталим народима, пошто изгледа, да је Кина накана прекинути одношаје с Француском. Кина се јамачно не ће дати завести себичним дошаптавањем, јер не може помишљати на интервенцију у ствари, у којој никаквог права нема а која њу и не интересује.“

— Руски листови обнародују адресу што ју је такозвана Источна Румелија оправила цару Александру III. У адреси не спомиње се нигде Источна Румелија већ Јужна Бугарска.

— Један римски лист, који стоји у тесној свези с ватиканом, демантује да су међу куријом и пруском владом прекинути преговори и одношаји, но вели, да влада пруска мора бити у великој невгоди, како да одговори на задњу ноту Јакобинијеву.

— У инглеском парламенту изјавио је Гледстон да нема разлога да се Француској и Кини понуде пријатељске услуге Инглеске.

— Из Лондона јављају да би лорд Дафрин имао примити министарство спољашњих послова од лорда Гренвиља.

— У пољским посланичким круговима учинило је веома неповољан утисак што је у Станиславу изабран пређашњи заступник овога места др. Камински, познат са своје афере са жидовским бароном Шварцом.

— Из Лондона јављају да је влада инглеске дала одвести у прекоморске насеобине инглеске све оне особе, које су као сведоци суделовали при расправи процеса због убиства у Феникс-парку. Сведоци ови несу у Ирској били сигурни животом и имањем својим. Влада дала им је осим путног трошка још и толико новаца, да би у својој новој отаџбини могли отпочети какав посао.

— Међу папом римским и Ирцима владају веома запети одношаји. Познато је да је папа забранио свештенству суделовање при купљењу прилога за фонда Парнелов. Ова забрана не само да је остала без икаквог успеха но је још

сано је сопственом руком патријарха Јаниђија који је сопствено-ручно потписао се на њему. То житије сачињава собом оригинал и оно је тако лепо сачувано, да није било нужде преписивати га благодарећи чистоти и поредку новојерусалимске књигохранионице. Све те документе исто тако, као и то житије које садржи у себи 850 писаних листа однели су из манастира Хилендара руски калуђери који су живили у светогорском манастиру св. Пантелије или су посећавали Свету Гору за време владе Јована Грозног. То житије однео је у Русију из српскога манастира Хилендара јеромонах Пимен, који је и ставио свој надпис на једноме листу тога житија, у коме описује свој труд око путовања кроз Турску кад је му драгоценост носио у Русију. Осем тога у Новоме Јерусалиму налази се пергаментно јеванђелије које је поклонио московским књажевима српски цар Стефан Душан, који је сопственоручно потписо се на једноме листу из почетка тога јеванђелија. Оно је написано на врло великом колу и оковано је чистим златом и украшено драгим камењем, и тако је чисто сачувано, е мислиш да је јуче писано. Сада пак пошто сам написао после многог труда историју о преселењу Срба у Русију и свршио је, а са свију докумената скинуо копију и фотографирао рукопис, а такође цело житије Душаново фотографирао и скинуо копију са сваког листа одељно фотографичке снимке, дошао је ред да прешаљем у Нови Сад како историју о пресељењу Срба у Русију, тако и то житије и документе да се све наштампа.

У Петрограду 10. маја 1883.

Коста Икодиновић Племић.

учинила, да се фонд за кратко време удвостручио. Некоји свештеници купили су јавно по црквама прилоге, баш услед папине забране.

— Влада острва Мадагаскара закључила је опрети се оружаном силом навели Француза.

— У задње време почели су се Турци јаче исељавати из Бугарске и Добруче.

Народна просвета.

(Школа. — Књижевност. — Уметност. — Позориште.)

(Против претоваривања у девојачким школама.) Доњоаустријски земаљски школски савет управио је допис на среске школске савете, у ком се међу осталим вели: „Са педагошког гледишта, да се ни девојке не смеду претоваривати, налаже се том среском школском савету, да подвргне ревизији број часова за ручни рад у појединим школама, разредима и оделењима и да при том тачно пази на то, да се у нижим разредима или оделењима ни једна девојчица не оптерети недељно са више него три, а у вишим разредима или оделењима највише са четири часа за ручни рад".

(Зарад подизања занатлијства.) Два берлинска друштва „Задруга за благо омладине, која је школу оставила" и „Кураторијум Дистервегове закладе" расписала је заједничку награду од 1500 марака (900 ф.) за дело о: „Избору занатлијског позива." Поднесени списи имајуда се ограниче саме на т. з. практичке, грађанске врсте позива — занате и мали обрт — и нарочито ваља пажњу да обрате на ова питања: 1.) Какве особине има занат? (Кратка характеристика појединим занатима својственних радова и задаћа, које су им стављене.) 2) Какве телесне и духовне подобности претпоставља занат код научника (шегрта)? 3.) Који су путеви отворени за колико могуће свестрано образовање у дотичном занату и каква се средства за то захтевају? 4.) Какве материјалне изгледе и нарочито и какве изгледе за будућу самосталност пружа позив? Жеља је да се као додатак расправља и о оним врстама позива, које се односе на канцеларијску службу, нарочито погледом на изглед, који исти дају младом човеку, да би се тако стало на пут далеко распрострањеном прецењивању истих. — Спис тај ваља да износи 10—12 штампаних табака, а рок за шиљање истиче 1. априла 1884.

Народна привреда.

(Земљорадња. — Индустрија и занатлијство. — Трговина. — Финанција. — Саобраћајна средства.)

(Стање летине у Србији.) По извештајима који су приспели српском министарству народне привреде од окружних начелства стање летине у Србији до 10. маја ове године следеће је:

I. Алексиначки округ.

Усеви су врло напредни. Трава нагло напредује. Воће је добро понело. Дувански расадници за сада су добри.

Кише има довољно. 1. маја и од 9. захладнило је, а по Јастрепцу и по вукањској планини било је и снега.

II. Београдски округ.

Стрмни усеви добро напредују, премда су од зимушњих мразева остали ретки. Кукуруз се још сеје. Траве су добре. Воће је лепо цветало, али је од хладноће много опало, те нема изгледа на добар род. Изглед је да ће жира бити довољно.

У већини округа излегло се много гусеница, али мало су штетне и изгледи су да ће се утаманити.

Кише је било довољно. — 5. маја пао је слаб град у атару села Међудужја, а мало јачег града било је 10. маја у Белом Потоку, Сланцима и Вишњици; но оба ова града нису нанели летини осетне штете.

III. Ваљевски округ.

Сви јесењи и пролетњи усеви врло су добри. Воће и шуме врло су добро понеле. Траве су изванредно добре.

5. маја пао је град с кишом у селу Драгијевци среза подгорског и причинио штете пшеници и воћу на 1800 динара. Тога истог дана пао је град у селу Забрдици, среза ваљевског и прачинио штете виноградима и шљивама на 4800 динара. — 9. маја падала је киша са снегом, који је по висовима обелио; а да ли ће од такове кише, која је и сутра дан падала, бити штетних последица по летину, још се не зна.

IV. Врањски округ.

Сва жита у опште добро напредују. Кукуруза се живо раде; једни се окопавају, а други тек сеју. Виногради су срећени и добро напредују. Воће је добро понело.

9. маја по подне после хладне кише пао је снег по свима висовима, но изглед је да отуда неће бити никакове штете. Хладноћа је и 10-ог владала.

V. Јагодински округ.

Стрмна жита у опште су добра, само су јесење стрмнине у срезу темнићком од зимушње сувомразице страдале. Кукуруз се још сеје. Траве добро напредују. Виногради су срећени. Воће је у опште добро, но у срезу темнићком по нижим местима крај Мораве шљиве су измрале у цвету, и биће их мало, а иначе су по целом округу добро понеле.

Кише је било у целом округу, изванредних и по летину штетних појава није бивало.

VI. Књажевачки округ.

Јесењи усеви добро напредују, а пролетњи још се у велико сеје. Воће је добро понело. Виногради су срећени. Траве добро напредују.

Време је било кишовито и хладно. — 4. маја падала је бурна киша с градом у срезу тимочком и трајала је два сата, град је прилично шкодио виноградима у општини ново-ханској и јаковачкој. — 9. маја падао је снег и обелио по брдима, но изгледи су, да штете од њега неће бити, јер је време све блажије.

VII. Крагујевачки округ.

Стрмине и траве за сада имају у свему повољан изглед. Приличан број земљорадника отпочео је већ прашење — копњу — кукуруза. Воће је прилично понело а и виногради добро стоје.

Киша 1., 8. и 9. маја повољно је на летину утицала. — 9. маја било је по брдима и снега и од тада је мало захладнило, но као да отуда неће бити штете.

VIII. Крајински округ.

Сви усеви добро напредују. Виногради су добри. Елементарних непогода није било.

IX. Крушевачки округ.

Сви јесењи и пролетњи усеви добро напредују. Кукуруз се сеје још по брдним местима. Виногради су добро понели, а тако и воће. Траве су напредне. Букова гора није родна, а грмова је добар род понела.

Време је било хладно и кишовито. — Елементарних непогода није било. (Свршиће се.)

ИЗВЕШТАЈ КОМИСИЈОНСКЕ РАДЊЕ
Стевана Костовића у Будим-Пешти
од 21. маја (2. јуна).

Жито из Потисја	79	81	ф. 10.85	ф. 11.—
„ „ „	77	„ 79	„ 10.70	„ 10.85
„ банатско	76	„ 81	„ 10.30	„ 10.80
„ „	—	„ —	„ —.—	„ —.—
„ „	—	„ —	„ —.—	„ —.—
„ бачко	79	„ 80	„ 10.80	„ 10.95
„ „	76	„ 78	„ 10.40	„ 10.80
„ влашко	76	„ 78	„ 9.60	„ 9.80
„ „ по каквоћи	74	„ 75	„ 8.60	„ 9.60
„ српско	76	„ 77	„ 9.40	„ 9.60
„ „	—	„ —	„ —.—	„ —.—
Узанц-жито за март-април 1888.	—	—	ф. —.—	„ —.—
„ за септ.-октобар	—	—	„ 10.88	„ 10.90
Раж мађарска	—	—	„ 7.45	„ 7.75
„ влашка	—	—	„ 7.20	„ 7.40
Јечам за храну	—	—	„ 7.25	„ 7·60
„ за пиваре	—	—	„ 7.50	„ 8.
„ влашки	—	—	„ 7.—	„ 7.30
Зоб трг. роба	—	—	„ 6.30	„ 6.50
„ фина роба	—	—	„ 6.60	„ 6.80
Узанц-зоб за март-април 1888.	—	—	„ —.—	„ —.—
„ за септ.-октобар	—	—	„ 6.73	„ 6.75
Проја мађарска	—	—	„ —.—	„ —.—
„ влашка	—	—	„ 7.75	„ 8.—
„ влашка за пролеће	—	—	„ —.—	„ —.—
Кукуруз, готова роба, банатски	—	—	„ 6.65	„ 6·70
„ „ „ влашки	—	—	„ —.—	„ —.—
„ за јули-август банатски	—	—	„ 6.85	„ 6.88
„ за септ.-август банатски	—	—	„ —.—	„ —.—
Кукуруз за септ.-октобар банатски	—	—	„ —.—	„ —.—
„ за мај јуни 1888.	—	—	„ 6.72	„ 6.74
„ за јан. фебр. март, банатски нови			„ —.—	„ —.—
„ за јан. фебр. март, влашки нов			„ —.—	„ —.—
Репица готова роба Kohl	—	—	„ —.—	„ —.—
„ банатска	—	—	„ —.—	„ —.—
„ за август-септембар Kohl	—	—	„ 14.½	„ 14.½
„ за јули-август банатска	—	—	„ —.—	„ —.—
Горушица по каквоћи	—	—	„ 6.50	„ 7.60
Мувар „ „	—	—	„ 13.—	„ 13.25
Лаћено семе по каквоћи	—	—	„ 11.—	„ 12.50
Кудељно семе „	—	—	„ 9.50	„ 10.50
Бикељ по каквоћи	—	—	„ 7·—	„ 7.50
Пасуљ бели нови	—	—	„ 9.50	„ 10.25
„ „ стари	—	—	„ 7.—	„ 8.—
„ жути нови	—	—	„ 10.—	„ 11.—
Погачице од репице	—	—	„ 5.50	„ 6.—
Погачице од горушице по каквоћи	—	—	„ 5.—	„ 5.25
Паприка трг. роба	—	—	„ 17.—	„ 18.—
„ фина роба	—	—	„ 45.—	„ 48.—
„	—	—	„ —.—	„ —.—
Мед оцеђен	—	—	„ 37.—	„ 39.—
„ восчан	—	—	„ 36.—	„ 37.—
„ за октобар-новембар оцеђен	—	—	„ —.—	„ —.—
Восак рожњавски	—	—	„ 184.—	„ 187.—
„ славонски	—	—	„ 136.—	„ 140.—
Шљиве српске гот. роба нова у бурадма			„ 14.—	„ 14·50
„ „ „ „ у џакови	—	—	„ 14.—	„ 14.25
„ „ узанц роба за нов. у бурадма			„ —.—	„ —.—
„ „ „ „ у џакови	—	—	„ 10.25	„ —.—
„ босанске гот. роба нова у бурадма			„ —.—	„ —.—
„ „ „ „ у џакови	—	—	„ 14.—	„ 15.—
„ „ узанц роба за нов. у бур.			„ —.—	„ —.—
„ „ „ „ у џакови	—	—	„ 10.50	„ 10.75
Пекмез, готова роба, славонски	—	—	„ —.—	„ —.—
„ банатски	—	—	„ —.—	„ —.—
„ август-септембар славонски	—	—	„ 18.50	„ —.—
Свињска маст варошка	—	—	„ 72.—	„ 74.—
„ „ сеоска роба	—	—	„ —.—	„ —.—
Сланина сољена варошка	—	—	„ 65.—	„ 66.—
„ „ сеоска роба	—	—	„ 62.—	„ 63.—
Шишарке прима мађарске 1881	—	—	„ 16.—	„ 17.—
„ прима мађарске 1882	—	—	„ 14.—	„ 15.50
„ секунда „ 1882	—	—	„ 9.—	„ 11.—
„ прима српске 1882.	—	—	„ 15.50	„ 16.—
„ прима босанске 1881.	—	—	„ 12.25	„ 13.—
Овчије коже српске по 56 кила	—	—	„ —.—	„ —.—
„ „ босан. и хрв. по 56 кила			„ —.—	„ —.—
„ „ македонске по 56 кила			„ —.—	„ —.—
Јагњеће српске нове 102 ком.			„ —.—	„ —.—
„ нове хрватске 102 комада	—		„ —.—	„ —.—
Козије хрватске за 50 кила	—	—	„ —.—	„ —.—
„ мађарске и ердељске за 50 кила			„ —.—	„ —.—
„ српске	—	—	„ —.—	„ —.—

све без погу и рогова са 2% шконто.

Храна. Скакајући правац са пшеницом, одржао се је и ове недеље и то: услед многих извештаја о медљици, који су нам достављени са свију страна наше постојбине. Пшеница за јесен, која је тек пре 14 дана стајала на ф. 10.16. погађа се данас по ф. 10.85. За готову пшеницу такође се плаћа ове недеље 60 новч. више, те како има изгледа за даље скакање, то се роба јако смешћа у магазе. Рад са кукурузом није такав, као што се је то исчекивало т. ј. да ће ц на истог скочити још у месецу маја на ф. 7.—; но ипак је опште мнење, да ће се та цена постићи, — ако не јоштјуна, а оно извесно јула месеца. — Зоб је добро тражена и може се у малим партијама, продати и по бољим ценама. Цена ражи и јечма чврста је.

Продукти. Ове недеље имадем јавити врло мале промене у радњи са шљивама, јер како купци, тако исто и продавци, беху удаљени један од другог. Учињени су само неколико шлусева и то: Српски шљива од ф. 10.— до ф. 10.25 а Босански од ф. 10.50 до ф. 10.75. Јављају нам из Славоније, да воће јако опада, због ноћне хладноће. Маст и сланина јако су нуђени, те имају приличан пад цене. Варива, као и проја, јесу јако тражени и налазе добру продају како у домовини, тако исто и у иноземству. На жалост није ми могуће настивити своје повољне извештаје о радњи са кожама већ могу рећи, да је садањи вашар слабо посећен и да се врло хрђаво плаћа лаћска роба а може се узети у опште пад цена са ф. 10.—. Нове јареће коже купују се од ф. 80.— до ф. 100.—; Јагњеће од ф. 70.— до ф. 105.—. За који дан следује, моје опширно сајамско извешћо о кожама.

Курс бечке берзе 24. маја (5. јуна).

Угарска златна рента 6%	120.50
Угарска златна рента 4%	88.20
Угарска папирна рента 5%	86.60
Угарски жељезнички зајам	137.50
Угарска источно-жељезн. држ. обвезн. I. емисија	91.50
Угарска источно-жељезн. држ. обвезн. II. емисија	112.50
Угарска источно-жељезн. држ. обвезн. III. емисија	98.50
Угарске земаљске растеретнице	99.50
Угарске земаљске растеретнице винкуловане	98.50
Тамишко-банатске растеретнице	98.75
Тамишко-банатске растеретнице винкуловане	99.—
Ердељско-банатске растеретнице	98.75
Хрватско-славонске растеретнице	99.—
Угарски откупни зајам виноградског десетка	97.50
Угарски зајам од срећака са добитком	114.50
Срећке од регулисања Тисе и Сегедина	109.75
Аустријска рента у папиру	78.20
Аустријска рента у сребру	78.70
Аустријска рента у злату	98.75
Аустријске државне срећке од г. 1860.	135.—
Деонице аустро-угарске банке	857.—
Деонице угарске кредитне банке	298.25
Деонице аустријског кредитног завода	295.30
Сребро	—.—
Ц. кр. дукати	5.60
Наполеони	9.51
Немачке марке	58.45
Лондон	119.95

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Сад баш изађе из штампе

ШАЛА И САТИРА
од
АБУКАЗЕМА.
СВЕСКА ПЕТА.

Садржај: Шетње по Новом Саду I—XXV I. Мало увода по старом обичају. II. Само тако, па ћемо далеко дотерати. III. Уживања у Новом Саду. IV. Појављује Максима Задрина. V. Нови Сад на киши. VI. Ми и Кинези. VII. Божић Божић бата. VIII. Наше мезимче и његов новосадски храм. IX. Треба ли се женити? X. Лудо вече. XI. Шта вели „свет". XII. Пролеће овде и онде. XIII. Нова звезда на српском Парнасу. XV. Од свачег по мало, да се не очемеримо. XVI. Госпа, која никог не оговара. XVII. С оне стране локота. XVIII. Карловачки сабор и карловачка берба. XIX. Опасне науке за женску омладину. XX. Сабор, који мађарска влада не може пречити. XXI. Куд иде српски новац. XXII. Идилски живот. XXIII. Пријатности сарадника шаљивог листа. XIV. Реч у место дела. XV. Атак на сарадника сатиричног листа.

Цена 40 новчића.

Ко нам новац у напред пошаље, добија књигу (franco) у крстоплету.

По исту цену могу се још добити и све до данас изашле свеске „Шале и сатире". Препродавцима рабат.

Књижара Луке Јоцића и друга
у Новоме Саду.

Ред вожње железничких влакова
од 1. јуна о. г.

БУДИМПЕШТА-НОВИ САД.

	путнички влак	мешовити влак
Будапешта (Јозефштат) полази	7·45 ујутру	8·23 у вече
Будапешта (Францштат) . . .	7·55 „	8·44 „
Суботица стиже	12·34 п. п.	4·53 ујутру
Суботица полази	1·00 п. п.	5·40 „
Нови Сад стиже	4·05 п. п.	10·00 пре п.

НОВИ САД-БУДИМПЕШТА.

	путнички влак	мешовити влак
Нови Сад полази	11·55 пре п.	5·35 п. п.
Суботица стиже	2·55 п. п.	9·51 у вече
Суботица полази	3·10 п. п.	10·35 „
Будапешта (Францштат) . . .	8·12 у вече	5·42 ујутру
Будапешта (Јозефштат) . . .	8·22 у вече	6·00 ујутру

Ред пловидбе
од 3. (15.) марта 1883. до даље наредбе.

У ЗЕМУН: уторником, средом, петком, суботом и недељом после ½5 сахата после подне.

У ТИТЕЛ: средом и недељом после ½5 сахати после подне.

У ОРШАВУ и ГАЛАЦ: средом, петком и недељом после ½5 сахата после подне.

У БУДИМ-ПЕШТУ: понедељником, средом, четвртком, суботом и недељом у ½11 сахата пре подне.

Отправништво.

ФОТИЈИ ИЛИЧИЋУ.

Она намјера, гледе заједничке операције, о којој си говорио са твојим пријатељем у Мајуру „код белога вола" 27. марта т. г. могла би се остварити. Јави се одмах писмом том истом господину, ти знаш камо.

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ.

По налогу потписане општине расписује се јавна дражба на следеће градње:

1. Има да се оправи и окречи с поља саборна црква, за коју прорачун зидарски заједно с материјалом износи 876 ф. 80 новч.

2. Да се подигне гвоздена ограда од кованог гвожђа крај саборне цркве уз ћурчијску улицу у дужину 51·20 метера, за коју је у прорачуну стављено:

а) на зидарски посао и материјал	265 ф. 49 н.
б) на камен и резање	320 ф. 80 н.
в) на гвожђе и рад	2674 ф. 40 н.
г) на плех и стакло	48 ф. —
Свега	3308 ф. 69 н.

Примаће се понуде и од ливеног гвожђа.

3. Да се подигне на салашу на „Малом Јарку" школско здање са станом учитељским, шупом и шталом тако да дође доле у фундаменту добра печена цигља, па на то набој, а испод стреје опет цигља. Кров ће се покрити црепом. За сав овај зидарски, дунђерски, столарски и др. мањи посао изложено је у прорачуну с материјалом заједно 3277 ф. 56 новч.

Ближи услови за све ово могу се добити код потписаног. Јавна дражба држаће се у суботу 4. (16.) јуна о. г. у општинској парохијалној писарници у 10 сати пре подне. Дражба ова може се код сваког овог предмета држати и обашка за свани посао, а важиће онда кад потписани одбор црквени одобри.

Из седнице црквеног одбора срп. православне црквено-школске општине држане у Новом Саду 12. (24.) маја 1883.

Лука Јоцић с. р.
главни тутор.

1—2

СТЕЧАЈ.

У суботу 4. (16.) јуна о. г. пре подне у 10 сати у својој општинској парохијалној писарници издаваће потписана општина на јавној дражби на идуће три године земљу Луке Миланковића и Марије Петровићке од 295 1329/2500 ланаца. На истој земљи постоји кућа са две собе и кујне, шупа и штала за марву у дужину 10 хвати, добар бунар.

Ближи услови могу се довнати код потписаног.

Из седнице црк. одбора српске православне црквено-школске општине држане у Н. Саду 12. (24.) маја 1883.

Лука Јоцић с. р.
главни тутор.

1—2

ОГЛАС.

Од стране управе „Матице Српске", као руковатељке стипендијске закладе Симе Ђорђевића, овим се даје на знање, да ће се салашка земља пок. Симе Ђорђевића на мохолском хатару, која се састоји из 152 катастр. јутара 1000 □к. или 111 дистр. ланаца под грунт. зап. бр. 1316 општине мохолске, заједно са свима зданијама дана 2. (14.) јуна о. г. у 9 сахата пре подне на лицу места издати путем јавне дражбе под закуп на шест година дана.

Сваки лицитант дужан је у руке поверенника „Матице Српске" вадијум од 300 фор. положити, поближи лицитациони услови пак могу се видити код фискала друштвеног дра Илије Вучетића, адвоката у Новом Саду, или приликом саме лицитације на лицу места.

Из седнице управног одбора „Матице Српске" у Новом Саду 20. маја (1. јуна) 1883. г.

2—3 **Председништво „Матице Српске".**

ПИЛЗАНСКО ПИВО

из грађанске пиваре у Пилзену, основане године 1842. точи,

АНТОН РИТЛИНГЕР

код три круне у Новом Саду на житној пијаци.

КУПЕЉ ТОПУСКО

Пошта и брзојав у месту. **У ХРВАТСКОЈ** Пошта и брзојав у месту.

(Хрватски Гастајн).

Почетак сезоне 1. маја.

Од Сиска (постаја јужне жељезнице и савског пароброда) 47, а од Карловца (жељезничка постаја) 57 километара удаљена, посједује веома хасновите блатне купељи као и топла рудна врела од 39—46° R., која гледе свога састава и делатности оном у Гастајну наличи и којим се остареле болести, улози, кљенитавица, назеби, болни зглобови и кости, шкрипи, женске болести, телесна слабина итд. излечити могу.

Елегантне нове купељи, парне купељи, станови, одговарају свим захтевом новога времена. Цене купања, хране, станова и послуге установљене су по области тако прилично, да их и мање имућнији лако подмирити могу.

Красан перивој, лепа шеталишта, излети у дражесну околицу, благо поднебље, лов, гласба, плес, књижница и друге забаве пружају посетнику сваку угодност и весеље.

У месту је пошта и брзојав. Даље обавести даје

Купалишна управа
у Топуском.

8—3

Одговорни уредник Миша Димитријевић.

Српска штампарија дра Светозара Милетића.